КЛЮЧ

МЕТОДИЧНИЙ КОНСТРУКТОР ДЛЯ БІБЛІОТЕКАРІВ

Борис Комар

Народився: 5 червня 1928 р.

Місце: Хвощівка

Помер: 25 січня 2018 р.

Місце: Київ

День народження автора: 5 червня.

(А чи є серед вас ті, хто народився 5-го числа будь-якого іншого місяця?)

Літературний редактор | Перекладач | Письменник

Про автора

Комар Борис Панасович (05. 06. 1928) Борис Комар – український дитячий письменник, перекладач, редактор. Учасник Другої світової війни, нагороджений медалями та Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР. Народився в с. Хвощівка Хорольського району Полтавської області. Він та його дві сестри рано осиротіли, втративши матір, яка навесні 1944 року загинула від удару блискавки, коли в грозу заганяла гусей зі ставка у двір. Борис спочатку закінчив Хвощівську семирічку, а потім Хорольську середню школу. Ще в шкільні роки за завданням літературного гуртка Борис Комар збирав народні пісні, загадки, прислів'я та приказки. Після закінчення Хорольської середньої школи в 1946 році вступив на українське відділення філологічного факультету Харківського державного університету, а через рік переїхав до Києва і продовжив навчання на філологічному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Працював у редакціях журналів «Ранок», «Дніпро», «Зміна», у видавництвах «Молодь», «Дніпро», «Радянський письменник». Перше оповідання «Найкращий подарунок» опублікував в альманасі для дітей «Ранок» у 1951 році, а через 5 років вийшла і його перша збірка оповідань

«Незвичайне полювання». Борис Комар - автор повістей та оповідань : «Босонога ватага» (1958), «Векша» (1960), «Ключі» (1962), «В листопадову ніч» (1963), «Як Горобець переміг Наталочку» (1964), «Весела дорога» (1966), «Поворотний круг» (1969), «Уперте теля» (1970), «Диваки» (1974), «Мандрівний вулкан» (1980), «Бджолиний мед» (1981). У 1984 році Борису Комару присуджено Літературну премію ім. Лесі Українки за збірки «Бджолиний мед» і «Мандрівний вулкан». Твори письменника перекладено російською, вірменською, білоруською, казахською, латвійською і литовською мовами. Перекладає і сам з російської та білоруської мов. Борис Опанасович Комар народився 5 травня 1928 р. на Полтавщині поблизу Хорола у селі Хвощівка. Його батько — Панас Сидорович був солдатським депутатом на І Всеросійському з'їзді рад і першим головою місцевого колгоспу. Та після жахіть Голодомору полишив громадське громаді, опанував «сродну» собі працю ветеринара, а всі сили й талант віддав правічному втаємниченому труду травника. А ще був Панас Сидорович однолюбом, який звікував вік у клопотах про дітей і людей, коли мати письменника — Євдокія Платонівна — пішла з життя у розквіті сил (у травні 1943 р. її вбило біля ставка блискавкою, коли кинулася рятувати від зливи гусенят). Обоє батьків Бориса мали чотирикласну освіту, шанували знання та прагнули, аби Борис і обидві його сестри мали змогу вивчитися. Відтак, за рік по смерті матері, закінчивши Хвощівську семирічку, хлопець не пішов як більшість його ровесників на «свої хліби», а подав документи до Кременчуцького залізничного технікуму. Та сталася трагедія — випадково Борисові трофейною запальничкою відірвало пальці на правиці. Підліток надумав був задля заробітку грати у потягах на гармошці, та батько наполіг, аби йшов до Хорольської середньої школи, а згодом — на підготовчі курси Харківського ветеринарного інституту. Але у 1946 р. Борис, дослухавшись власного серця, вступив на українське відділення філологічного факультету Харківського державного університету. За рік перевівся до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, який закінчив 1951 р. На той час молодий перспективний філолог уже рік як працював редактором відділу дитячої літератури видавництва ЦК ЛКСМУ «Молодь». Власне, редагувати (як, зрештою, й віршувати та писати фейлетони) Борис почав ще у Хворостівській семирічці, де випускав стіннівку. Тоді само дебютував і як прозаїк у заснованому видавництвом «Молодь» альманасі творів для дітей молодих радянських письменників України «Ранок» (у випуску за 1951 р. вміщене оповідання

«Найкращий подарунок», нині знане в доопрацьованому варіанті під назвою «Міст»). За рік з‘явився і перший перекладений іншою мовою (російською) твір початківця — оповідання «Открытая дверь». Згодом російською були перекладені всі кращі твори Б. Комара. Чимало з оповідань письменника зазвучали також вірменською, казахською, латвійською та литовською мовами. У 1953 р. Б. Комар посів посаду завідуючого відділом літератури та публіцистики журналу «Зміна» (згодом — «Ранок»). За рік, 1954 р., одружившись із Зоєю Новак, очолив відділ прози журналу «Дніпро» (де працював із незначною перервою до 1967 р.) і активно долучився до перекладацької діяльності, яку ніколи більше не полишав. Його перу належить низка прозових перекладів із азербайджанської, чуваської, естонської, казахської та, насамперед, російської та білоруської мов. Водночас, власні твори Б. Комара почали друкувати провідні українські часописи. У 1956 р. у видавництві «Молодь» виходить друком перша книжка Б. Комара — збірка оповідань для дітей «Незвичайне полювання». У наступні роки Борис Опанасович упорядковує низку продиктованих тогочасними ідеологічними запитами збірок для новоствореного Дитвидаву УРСР («Наш любий Ленін», 1957 р.; «Твій старший брат» до 40-ччя ВЛКСМ, 1958 та ін.). Водночас, він упорядковує ґрунтовну збірку гумористичних творів українських радянських письменників для дітей «Весела книжка» (К. : Молодь, 1956), переказує для дітей низку українських народних казок для збірника «Як дядько чорта дурив» (К. : Дитвидав УРСР, 1963) тощо. У 1958 р. Борис Комар стає членом Спілки письменників України та видає у Дитвидаві УРСР збірку оповідань «Босонога ватага», що лягла згодом у засновок повісті у новелах «Бджолиний мед» (1981 р.). За рік (1959 р.) письменник отримує першу державну відзнаку — диплом другого ступеню Державного комітету по радіомовленню і телебаченню при Раді Міністрів СРСР і Президії ЦК Профспілки працівників культури за музичну радіокомпозицію «Гуцульська легенда» і раптово поринає в стихію далекої минувшини, творячи дивовижне й досі п‘янке та захопливе полотно своєї історико-пригодницької повісті для дітей «Векша» (1960 р.). Наступні роки письменник переосмислює перші прозові спроби, доопрацьовуючи та синтезуючи їх у художню цілісність повісті «Ключі» (1962 р.), що набуває остаточно вигляду лише за десятиліття по тому у 1974 р. під назвою «Диваки». Водночас, одна за одною виходять у світ прозові збірки Б. Комара — «В листопадову ніч» (К. : Дитвидав УРСР, 1963), «Як горобець переміг Наталочку» (К. : Веселка, 1964), «Проханий» і

«Весела дорога» (К. : Веселка, 1966), «Не наробився» (К. : Веселка, 1967), його твори включають до репертуарних і тематичних збірок, шкільних посібників. У 1966–1969 рр. Борис Комар працює старшим редактором видавництва «Дніпро», з 1969 р. — замісником головного редактора видавництва «Молодь», а в 1980-1982 рр. — у видавництві «Радянський письменник». Саме у цей час найбільш повно і багатогранно розкрився його редакторський талант, вміння скрупульозно і делікатно працювати з чужим текстом, увиразнюючи та підносячи до найвищого мистецького рівня авторський задум. Свідченням майстерності Комара-редактора є славнозвісні «Мальви» Р. Іваничука, «Лебедина зграя» та «Зелені млини» В. Земляка, «Україну в огні» О. Довженка. Тоді само письменник нарешті доторкається незагойної для душі теми війни. У 1969 р. з'являється документальна повість «Поворотний круг», що дала йому змогу опосередковано, приховавши власні спогади за реальністю своїх героїв, розповісти гірку правду проведеної на окупованій Полтавщині війни. Відразу по тому у літературному записі Б. Комара виходять спогади колишнього в'язня концтабору Бухенвальд Є. Ніколашина «Стежка, знайдена у пітьмі» (К. : Веселка, 1972)[1]. Та власний творчий потенціал письменника все ще зосереджується навколо теми шкільного дитинства: він завершує роботу над повістю «Диваки» (К. : Веселка, 1974), формує як художню цілісність повість в оповіданнях «Бджолиний мед» (К. : Веселка, 1976). У 1978 р. до піввікового ювілею митця нагороджено Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР, «Веселка» підготувала збірку кращих творів письменника «Диваки. Поворотний круг. Векша. Оповідання» із піднесеною передмовою П. Загребельного. У цьому ж ювілейному 1978 р. почала давати реальні плоди титанічна праця Б. Комара по упорядкуванню спадщини незабутнього Василя Земляка» — «Радянський письменник» вперше видає ґрунтовну добірку підготовлених Борисом Опанасовичем текстів письменника «Чарівний кінь» зі вступним словом М. Зарудного. Згодом зусиллями Б. Комара до читача приходить епістолярій В. Земляка і його вікопомні романи «Лебедина зграя» та «Зелені млини» (К. : Дніпро, 1984). У 1979 р. Бориса Комара висувають на здобуття премії імені Лесі Українки. Та високе звання Лауреата письменник здобув лише у 1984 р., коли до читача прийшли фантастична повість «Мандрівний вулкан» (1980) та документальна — «Дорога через пекло» (1982). У 1988 р. до шістдесятиліття Б. Комара «Веселка» видала двотомник письменника «Вибрані твори» із ґрунтовною

передмовою В. Моренця. Державна республіканська бібліотека для дітей ім. Ленінського комсомолу підготувала «Методичні поради бібліотекареві по пропаганді творів лауреата республіканської премії імені Лесі Українки Б. П. Комара серед учнів 1-8 класів». У подальшому й досі відомості про долю та творчий доробок Бориса Комара входять фактично до всіх літературних енциклопедій, довідників і хрестоматій (поряд із низкою творів письменника). Його твори активно досліджуються вченими (О. Будугай, Н. Сидоренко та ін.). Письменник нагороджений медаллю «Почесна відзнака» Національної спілки письменників України за вагомий внесок у відрядження духовності та особисті досягнення в літературній творчості (2006 р.), ювілейною медаллю «65 лет победы в Великой Отечественной войне» (2010 р.) У доробку письменника чимало чудових книжок: збірки оповідань «Незвичайне полювання» (1956), «Босонога ватага» (1958), «В листопадову ніч» (1963), «Як горобець переміг Наталочку» (1964), «Весела дорога» (1966), «Уперте теля» (1970), повісті «Векша» (1960; 1969; 2010), «Ключі» (1962), «Поворотний круг» (1969; 1975), «Диваки» (1974), «Бджолиний мед...» (1976; 1981; 1985), «Мандрівний вулкан» (1980), «Дорога через пекло» (1982). Та найважливіше, як засвідчує давня й щира шанувальниця таланту Б. Комара, відомий педагог і дослідниця дитячої літератури А. Мовчун: «Борис Комар — людина чуйна, вразлива він тонко реагує на красу, сповідує естетику людських стосунків. Навіть у зрілому віці письменник зберіг щось дитяче, безпосереднє». [1] До цього матеріалу письменник повернеться лише через десятиліття, створивши не менш документальне, але більш художнє полотно — повість «Дорога через пекло» (К. : Веселка, 1982).

Питання для дискусії з дітьми

- Яка подія з життя Борис Комар вас найбільше вразила?
- Якби ви могли запитати щось у Борис Комар, про що б ви запитали?
- Чому творчість цього автора залишається актуальною сьогодні?
- Яка книга цього автора найбільше зацікавила вас і чому?
- Чи пам'ятаєте ви, коли народився Борис Комар? (5 червня). А чи є серед вас ті, хто народився 5-го числа будь-якого іншого місяця?

КЛЮЧ: Краща Література Юним Читачам від Центру дослідження книги та читання

Національна бібліотека України для дітей: ресурсний центр для бібліотекарів та всіх, хто працює з дитячою літературою.

Повна бібліографія: читайте рецензії та статті про творчість на сайті.

Дані на порталі оновлюються — перевіряйте нові факти онлайн.

Скануйте для переходу